

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
İkili Siyasi İőler ve Denizcilik-Havacılık-Hudut Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Sayı : 21252218-310-2016/10640624
Konu : Soru önergesi/Murat Emir 2334

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir tarafından őahsıma y¼neltilen 7/2334 esas numaralı yazılı soru önergesine yanıtım iliőikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Mevl¼t ÇAVUŐOĐLU
Dıőıőleri Bakanı

Ek: 3 sayfa

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
(21252218-310-2016/10640624 sayılı yazının ekidir)

ANKARA MİLLETVEKİLİ MURAT EMİR'İN YÖNELTTİĞİ
2334 NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNİN YANITI

SORU:

Suriye’de 2011 yılının Mart ayının ortalarında başlayan çatıőma ortamı, birkaç ay sonra 5’inci yılını dolduracak. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin bu yılın Temmuz ayında açıkladığı verilere göre, Suriye’den başka ülkelere göç eden Suriyeli sayısı 4 milyon 13 bini buldu; en az 7,6 milyon kişi de Suriye içinde yerlerinden edilmiş durumda. ‘Sıfır sorun’ politikası ile çıkılan yolda, neredeyse tüm komőu ülkelerle kavgalı, düşman konumuna gelinmiştir.

Hatırlanacağı üzere, 22 Haziran 2012 tarihinde, Suriye tarafından ihtarsız olarak, Türk Hava Kuvvetlerine ait RF-4E Phantom keşif uçağı düşürülmüş; Hatay’ın güneyinde, Suriye’nin Lazkiye kentinin 8 mil açığına düşen uçakta, Hava Pilot Teğmen Hasan Hüseyin Aksoy ve Hava Pilot Yüzbaşı Gökhan Ertan şehit olmuştu. Bu olayın ardından Suriye’ye yönelik angajman kuralları, “en ufak tacize misli ile kara, deniz ve havadan karşılık verileceğı” şeklinde değiştirilmişti. Çatışmaların yoğunlaştığı bir bölge haline dönüşen Türkiye-Suriye sınırına yönelik angajman kurallarının değışmesi iki ülke arasında her an yeni sorunların yaşanacağı ihtimalini gündeme getirmişti. Ancak angajman kurallarının değışmesinin üzerinden geçen yaklaşık 3.5 yılda, Türk Hava Kuvvetlerinin Suriye’ye ait askeri bir helikopteri 16 Eylül 2013 tarihinde düşürmesinin dışında ciddi başka bir olay yaşanmamıştı. Türkiye’nin bu tavrı genel olarak “dikkatli davrandığı” yönünde değerlendirilirken, 24 Kasım 2015 tarihinde bir Rus savaş uçağı Türk Hava Kuvvetlerine ait savaş uçakları tarafından “angajman kurallarını ihlal ettiği” için düşürüldü. Rusya’nın bu yılın Ekim ayının ilk günlerinden itibaren Suriye’deki askeri varlığını güçlendirerek, Esad rejimine muhalifleri havadan bombalamasından kısa bir süre sonra yaşanan bu olay, Suriye sürecini çok farklı bir evreye taşımış; ülkemizin, dış politikada bugüne kadar karşı karşıya kaldığı en önemli krizlerden birine neden olmuştur. Özellikle ekonomik ve stratejik ilişkiler açısından kritik öneme sahip Türkiye-Rusya kamuoyu başta olmak üzere dünya kamuoyunun yanıtlarını merakla beklediğı birçok soru ortaya çıkmış, gelişmelerin nerelere varacağı belirsiz bir hal almıştır.

Yukarıdaki bilgilere bağılı olarak;

- 1) Ülkemizin Suriye sınırı hava sahası, angajman kurallarının değıştiğı 22 Haziran 2012 tarihinden Rus uçağının düşürüldüğü 24 Kasım 2015 tarihine kadar geçen sürede, yabancı askeri uçaklar tarafından ihlal edilmiş midir? Edilmişse kaç kez olmuş ve ihlal eden uçakların hangi ülkeye ait olduklarına ilişkin bilgi mevcut mudur?
- 2) Rus uçağının düşürülmesinin ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “Rus uçağı olduğunu bilseydik farklı davranırdık” açıklamasına karşı Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’den, Rusya’nın Suriye’deki askeri uçuşlarından Ülkemizin de içinde yer aldığı ABD öncülüğündeki koalisyon güçlerinin haberdar edildiğini söyleyerek, “Bilmemeleri mümkün değıl. Bizim uçakların nerelerde faaliyet gösterdiğini ABD öncülüğündeki koalisyonla paylaşıyoruz. Türkiye de bu

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
(21252218-310-2016/10640624 sayılı yazının ekidir)

koalisyonun üyesi noktasından hareket ettik. Dolayısıyla bilmemeleri mümkün değil. Dost kabul ettiğimiz bir ÷lkenin ihaneti” şeklinde açıklama gelmiőtir. Karőılıklı açıklamalar dikkate alındığında T÷rk Hava Kuvvetleri yetkilileri, d÷őür÷len Rus savaş uçağının o g÷nkü uçuőunun koordinatlarından haberdar mıydı, değil miydi? Haberdar ise uçağının d÷őür÷lmesi önceden alınmıő bir karara mı dayanıyordu? Haberdar değilse, ABD tarafının da yalanlamadığı Putin’in “Bizim uçakların nerelerde faaliyet gösterdiğini ABD önc÷l÷ėündeki koalisyonla paylaşıyoruz,” sözlerinden bilginin mevcut olduğu ABD’den, T÷rk yetkililere gerekli bilgi verilmemiő midir? Verilmemiőse nedeni nedir?

- 3) ÷lkemizin güvenliğinin en üst düzeyde ele alındığı Milli Güvenlik Kurulu toplantılarının sonuncusu 21 Ekim 2015 tarihinde yapılmıő ve sonrasında açıklanan bildiride, “Suriye’de yaşanan ve uluslararası niteliği gün geçtikçe artan geliőmeler etraflıca deėerlendirilmiő, güney sınırlarımıza yakın bölgelerde yaşanan hareketlilik, yapılan hava sahası ihlalleri de dahil olmak üzere, ele alınmıő ve sınır güvenliği tedbirleri gözden geçirilmiőtir,” denilmiőtir. Ekim ayının baőlarında Suriye’deki askeri varlığını güçlendirerek kritik bir hamle yapan Rusya’nın, hava sahamıza yönelik olası bir ihlali ve verilecek karşılık, sözkonusu Milli Güvenlik Kurulu toplantısında özel olarak gündeme gelmiő midir?
- 4) Son birkaç günde ulusal ve uluslararası basın organlarına yansıyan bilgilere göre, Rus uçağının 24 Kasım 2015 tarihinde d÷őür÷lmesinin ardından T÷rk Hava Kuvvetlerine bağlı uçaklar, Suriye’deki hava operasyonlarına katılmamaktadır. Bu karar hangi gerekçe ile alınmıőtır ve ne kadar süreyle uygulanacaktır?

CEVAP:

Uluslararası hava sahasında görev uçuőu icra etmekte olan F-4 tipi askeri uçağımızın 22 Haziran 2012 tarihinde Suriye tarafından ikaz yapılmaksızın d÷őür÷lmesinin ardından Suriye sınırındaki hava sahamızda uygulanacak olan angajman kurallarının deėiőtirilmiő olduğu malumlarıdır. Bu çerçevede, Ocak 2012 ile Aralık 2015 tarihleri arasında, Suriye’ye ait M-17 helikopteri 16 Eylül 2013’te ve MIG-23 uçağı 23 Mart 2014’te hava sahamızı ihlal ettikleri için d÷őür÷lmüőtü.

Bu iki ihlal vakasının yanı sıra hava sahamız 3 ve 4 Ekim 2015 tarihlerinde Rusya Federasyonu’na (RF) ait askeri uçaklar tarafından iki kez ihlal edilmiştir. Bu ihlallerin ardından RF’nin Ankara Büy÷kelçisi Bakanlığımıza davet edilmiş, kendisine yaşanan ihlalleri, T÷rk uçaklarının uyarılarının dikkate alınmamasını ve taciz edilmesini őiddetle protesto ettiğimiz, bu tür hadiselerin tekrarının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını istediğimiz, ÷lkemizin Suriye sınırında uyguladığı angajman kuralları nedeniyle gelecekte yaőanabilecek hadiselerde tüm sorumluluğun Rus tarafına ait olacağı müteaddit defalar ve kuvvetli ifadelerle bildirilmiőtir. Ayrıca iki ÷lkenin askeri makamları arasında 15 Ekim 2015 tarihinde bir görüőme gerçekteőirilmiő olup, bu vesileyle de gerekli ikazlarda bulunulmuştur. Bunlara rağmen 24 Kasım 2015 tarihinde yaşanan üç÷ncü ihlal vakasında ihlali gerçekteőiren ve bilahare RF’ye ait olduğu anlaőılan uçak d÷őür÷lmüőtür.

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI

(21252218-310-2016/10640624 sayılı yazının ekidir)

Bu hadisenin ardından benzer olayların yaşanmaya devam etmesiyle birlikte Ankara'daki RF Büyükelçisi 29 Ocak 2016 tarihinde Bakanlığımıza çağırılarak, ihlalleri kuvvetle protesto ettiğimizi bildiren Nota adıgeçene tevdi edilmiştir. Bu çerçevede, 29 Ocak 2016 tarihli ihlalin ertesinde NATO mekanizmaları da devreye sokularak ülkemizle bir dayanışma mesajı yayınlatılmıştır.

Diğer taraftan, Suriye'deki RF askeri varlığı çerçevesinde dile getirilerek ABD ile Rusya arasında yapıldığı belirtilen "havada çatışmanın önlenmesi (deconfliction)" protokolünün Rus uçaklarıyla Uluslararası Koalisyon uçaklarının "Suriye hava sahasında" karşı karşıya gelmelerini engellemeye yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Bahsekonu protokol ile Rusya'nın egemen "Türk hava sahasını" ihlalleri arasında herhangi bir ilişki yoktur.

Rusya'nın egemen Türk hava sahasını ihlallerini, Suriye hava sahasında ABD ile imzaladığı bir anlaşmayla örtmeye çabalaması propaganda mahiyetinde ve uluslararası toplumda kafa karışıklığı yaratmak amaçlı bir eylemdir.

24 Kasım 2015 tarihinde düşürülen Rus uçağına, hava sahamızı ihlal ettiği için, meşru müdafaa da dâhil olmak uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarımız çerçevesinde müdahalede bulunulmuştur. Rus yetkililerinin ihlale ilişkin gerçeği bilmedikleri ve ihlal ile Suriye hava sahası için ABD'yle imzaladıkları belirtilen "deconfliction" protokolü arasında hiç bir bağ bulunmadığının farkında olmadıkları düşünölemeyeceğinden, bu ifadelerin maksatlı yapıldığı açıkça ortadadır.

Diğer taraftan, Türk uçaklarının DEAŐ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu'nun operasyonlarına katılmadığı yönündeki haberler gerçeği yansıtmamaktadır. Sahadaki ihtiyaçlar ve talepler neyi gerektiriyorsa o zeminde, tamamen askeri gündem çerçevesinde hareket edilmektedir.